

Taxa postala
plátte in num.
No. 224713/929.

Szerkesztőség
és kiadóh-
ta

ROMANIA

LEU-POSTA

10. Telefon: 8-61. Előfizet-
Havonta 110, negyedévre
évre 600, egészévre 1200 l.
földre: Havonta 2, negye-
félre 12, egészévre 20 dol-
detések díjazás szerint.
KELET" a transilvaniai és
szidóság egyetlen politikai
ja. Cikkeink utányomását csak a
forrás megjelölésével engedjük meg.

LEU-KELET

ZSIDÓ POLITIKAI NAPILAP

Bérmertelen
leveleket nem
fogadunk el.

Ara 5 lej

Kéziratok
megőrzését és visszaküldését nem
vállaljuk. Főszerkesztő: dr. Marton
Ernő. Felelős szerkesztő: Jámber
Ferenc. Bucuresti szerkesztő: Hát-
szegi Ernő, Strada Cobălcescu 52.

Szerda, 1937. szeptember 22.

5698. ÉV. XX. ÉVF.
TISRI 17. 212. SZAM.

VILAG TUKRE

Százezrek részvétele és hatalmas gyászpompa közepette

eltemették Masaryk Tamást

Károly király száz hollandi rózsából álló koszorúja
Masaryk ravatalán. Leon Blum és Giral spanyol külügy-
miniszter a temetési menetben

Benes megrázó gyászbeszédében a „legyőzhetetlen és emberséges“
demokráciát jelölte meg Masaryk örökségeként

Prága, szept. 21. A meghatódottság légkö-
rben folyt le ma délelőtt Masaryk elnök teme-
tése. A gyászmenet a Hradsin-kastélyból
indult el, átvágott a zsufozt főútcán és
megkerülve a parlamentet, pilanatra megál-
lott a városháza előtt, ahol az ismeretlen ka-
tona sirja áll. Elhaladt a menet a IV. Károly
egyetem előtt, ahol Masaryk tanár volt, majd
a Nemzeti Színház előtt is. Innen a menet a
Wenceslas-ter felé vette útját.

Az ország és a világ minden részéből
egybegyűlt tömeg mélyszéges csendben
sóhajozott fel az utcákon, hogy utolsó
hódelátat fejezze ki Csehszlovákia meg-
alapotója előtt.

A hét és fél kilométer hosszú uccasoron, aho-
a menet elhaladt, nem is fért el mindenki, aki
látni szeretete volna azt.

A menet élén Sirovy tábornok hadsereg-
felügyelő haadt tábort egyenruhában, akit
a vezérkar három tisztje követett. Azután
azon ezredek zászlói következtek, amelyek
Masaryk nevét viselik. Minden zászlót az il-
lető ezred parancsnoka kíséretében. A zászlók
után katonazenekar lépdelt, majd a cseh lé-
gió tagjai, akik a világháború alatt Francia-
országban Oroszországban és Olaszországban
harcoltak, meneteltek. A légionáriusok törté-
ne mi egyenruhájukban voltak. A szokások, a
himnusz testnevelő szervezet küldöttsége kö-
vetkezett ezután amelynek az elhunyt is tag-
ja volt majd az 5-ik gyalogezred egyik száza-
da vonult komor léptekkel. Ezen ezred a Tho-
mas Garrigue Masaryk nevet viseli. Ennek
nagyresze volt a dicsőséges zborovi győzelem
kivívásában. A menet első részét a prágai
kastély őrségének zászlaja zárta le.

Ezután gördült hat fekete ló által vont és
ágyutalpra helyezett és zászlóval leborított
koporsó. Azt az elhunyt családtagjai, fia:
Jan Masaryk, Csehszlovákia londoni meghatal-
mazott követé, két lánya: Alice és Olga Re-
vilod, valamint annak két fia követték. A
család után következett az elhunyt legmeg-
hittebb munkatársa, a csehszlovák köztársá-
ság jelelgei elnöke: dr. Eduard Benes, majd
a külföldi delegációk.

A külföldi delegációk menete
A román delegáció, élén Manu tábornok-
kal és Tatarescu miniszterelnökkel érkezett
meg Prágába, hogy résztvegyen Masaryk
temetésén. A küldöttség tagjai egyenesen a
Hadsin-kastélyban elhelyezett ravatalhoz siet-
tek, ahol elhelyezték II. Károly király száz
vörös hollandi rózsából álló koszorúját, amely
nek szalagján a következő felírás olvasható:
„Thomas Garrigue Masaryk elnök urnak, II.
Károly, Románia királya“.

A koporsó közvetlen közelében
helyezték el. A koporsónál tett látogatás
után a delegáció tagjai a kastély jobb szár-
nyában lévő Benes elnök lakására siettek,
aki kihallgatáson fogadta a küldöttség tag-
jait. Egy órákor Benes elnök ebédet látta
vendégül Tatarescu miniszterelnököt. A ro-
mái miniszterelnök fél ótig tartózkodott az
elnöki kastélyban, utána pedig a román kö-
vetsgre hajtott, ahol zártkörű teát adtak
Hodza Milan csehszlovák miniszterelnök és
Sztójadinovics jugszlovák miniszterelnök tiszte-
letére.

Leon Blum a menetben
A jugszav delegációt Sztójadinovics mi-
niszterelnök vezette, aki egyúttal II. Péter
király is képviselte. Csirics szenátusi elnök
és Miletics képviselő helyezkedtek el két ol-
dalán. Azután sorra következtek a lengyel
megbízottak Moszcicki elnök rendkívüli kö-
vetével, Kasimir Papeval az élükön, a fran-
cia delegáció Leon Blummal, a spanyol: Giral
külügyminiszterrel. Mindezen küldöttségek a
Prágában akkreditált követekkel voltak sa-
egészítve.

Masaryk elnök temetése napja alkalmával,
ma a romániai közhivatalok nem tartottak

hivatalos órákat. Délelőtt 11 órákor az isko-
lákban beszüntették a tanítást és méltatták
az elhunyt érdemeit. A kormány tagjai és a
diplomáciai kar istentiszteleten vettek részt.
A bucaresti rádióállomás helyszíni közvetítést
adott a temetésről. Este Inculetz helyettes mi-
niszterelnök beszélt Masarykról.

Tatarescu miniszterelnök csütörtökön vagy
pénteken té: vissza Bucurestibe. A Curenul
rámutat arra, hogy a miniszterelnök Prágá-
ból állandó telefonösszeköttetést tart fenn
Bucurestivel és tájékoztatja magát az ország
ban történő felől.

Az utolsó parádé

A külföldi delegációk után Malypetr ka-
marai és Soukup szenátusi elnökök következ-
tek, majd Hodza Milan miniszterelnök és a
kabinet többi tagjai, a diplomáciai kar kép-
viselői, a külföldi katonai attassék, Faucher
francia katonai megbízott, az ország minden
részét képviselő, volt légionáriusok, a cseh
nemzeti tanács szervezet tagjai, amely a
csehszlovák forradalmi mozgalmat előkészít-
te és amelynek vezetője maga Masaryk
volt. A menetet öt gyalogos, egy lovas és egy
tűzvezred zárták be.

Amikor a menet megindult, ágyulövés
dördült el a Hradsinban és repülőaj jelent
meg a palota felett. A városháza előtt a prá-
gai városi tanács és az egész ország községi
vezetőségeinek képviselői sorakoztak fel, a

Huss-émlékmű előtt az evangélikus egyház
lelkészei, a csehszlovák szerzetesek képviselői
foglaltak helyet.

Az államtéreren a koporsót fekete balda-
chin alá helyezték. Sirovy tábornok megadta
a jeit a csapatok elvonulására, amivel egy-
idejűleg 160 repülőgép keringett a tér fölött.
A zenekar a cseh nemzeti himnuszot intonál-
ta, majd Sirovy tábornok szembefordult a ko-
porsóval és kardjával tisztelgett előtte. A
koporsóval ezután több tiszt a gyászbaltözött
pályaudvarra vitte, ahol különvonatra he-
lyezték, amely megindult Lany felé. Mielőtt
a vonat elindult volna, Benes elnök mondott
beszédet, méltatva az elhunyt érdemeit és
erényeit.

Benes beszéde

— Azzal a biztos tudattal távozott körünk
bő, — mondotta Benes, — hogy a mű, amit
annyira szilárdan alapozott meg és amely a
mi örökségünk, jó kezekben maradt. Felső-
littak benneteket emberek, hogy kivétel nél-
kül akár jobb, akár baloldali érzelműek vagy-
tok, az ország minden sarkában tegyetek ele-
get az ő végrendeletének, amely az igaz, szil-
árd, legyőzhetetlen, fejlődésképes és ember-
séges demokrácia alapján áll. Eljünk ösz-
hangban magunk között, jó megértésben
szomszédainkkal és Európa, valamint a világ
összes nemzetével. Felszabadító Elnök!
Hüek leszünk az örökséghez, amit kezünk-
be tettél!

A zsidóság részvétele

Jom Kippur napján Csehszlovákia összes
zsinagógájában gyászmítá mondtottak Masaryk
elnök lelküdvéért. Egyes zsinagógákban
megrázó jelenetek voltak,

a hívők sírva emlékeztek a felszabadító-
elnökre.

Kol-Nidre este prédikációkban is megemlé-
keztek a rabbik Masarykról.

A págai zsidó hitközség gyászülést tartott
szeptember 14-én, míg a Cionista Szervezet
országos vezetősége a Zsidó Párt végrehajtó-
bizottságával együttes felhívást intézett az
összes helyi tagokhoz, hogy gyászünnepeik-
ben rójják le kegyeletüket Masaryk elnök
emléke iránt.

A prágai Cionista Szervezet nagyszabású
gyászünnepeit rendezett, amelynek kereté-
ben dr. Felix Weitsch és dr. Otto Arje méltat-
ták a felszabadító elnök érdemeit.

Dr. Rufeisen, a csehszlovákiai Cionista
Szervezet elnöke Benes elnökhöz, Hodza mi-
niszterelnökhöz és Jan Masaryk londoni kö-
vethoz, az elhunyt elnök fiához intézett rész-
vétáviratot.

Dr. Angelo Goldstein parlamenti képviselő
a Burgban személyesen fejezte ki a Cionista
Szervezet és a Zsidó Párt részvétét. A cseh-
szlovákiai Wizo nevében dr. Hanna Steiner
dr. Alice Masarykhoz intézett részvétáviratot.
De nemcsak Csehszlovákia, hanem az egész
világ zsidósága kivette részét a gyászból
Masaryk elnök halála felett.

Dr. Weizmann Chaim, a Jewish Agency és
a Cionista Világszervezet elnöke Benes el-
nökhöz intézett részvétáviratot, amelyben
hangsúlyozza, hogy a felszabadító-elnök min-
dig élni fog az újjáébredt zsidó nép emléke-
zetében.

Lord Melchett a Jewish Agency nagyta-
naca nevében intézett részvétáviratot Benes
elnökhöz.

Dr. Nahum Goldmann dr. Krofta csehszlovák
külügyminiszter előtt személyesen fejezte ki
a Jewish Agency genfi kirendeltségének
részvétét.

A jeruzsálemi cionista exekutív dr. Hodza
Milán csehszlovák miniszterelnökhöz, míg a
Vaad Leumi, a zsidó nemzeti tanács és a tel-
avivi városi tanács Benes elnökhöz intézett
részvétáviratot.

Dr. J. H. Hertz, Nagy-Britannia főrabbija

Csehszlovákia londoni követségéhez intézett
részvétáviratot, amelyben különösen kiemeli
azt a heroikus szerepet, amelyet Masaryk a
polnai perben játszott.

Jabotinsky Vladimir az ujcionista szervezet
nevében fejezte ki részvétét. A francia zsi-
dok konzisztériuma és a párizsi főrabbinátus
a prágai hitközséghez intézett részvétávira-
tot.

Dr. Stephen Wise, az amerikai zsidó kong-
resszus és az amerikai cionista szervezet el-
nöke Benes elnöknek táviratozott.

Inculetz emlékezésére Masaryk felett

Bucurestiből jelentik, hogy ma délben In-
culetz helyettes miniszterelnök a rádióban
méltatta Masaryk emlékezetét. Többek kö-
zött Inculetz ezeket mondotta: „A román
kormány tisztelettel hódolatát fejezi ki a
baráti és szövetséges csehszlovák nép felsza-
badító elnökének emléke iránt és mélyszéges
csodálatának ad kifejezést mindazzal szem-
ben, ami Masaryk mint politikai vezér, mint
bölcész, irodalmár és mindenekelőtt, mint em-
ber alkotott. Míg életben volt, fátylaként vi-
lágitott saját népének és a többi népeknek is.
Fizikai halála után is fénylően fogja azon-
ban Masaryk elveit, amelyek szerint egy fel-
szabadult népet kell vezetni az önálló mun-
kásság felé. Az alkotó munka hive, a béke
hive volt Masaryk, a nemzeti méltósággal te-
hített haderőre alapozott békéé. A román nép
mindenkor szívében fogja őrizni azon ádáz
harc emléket, amit Masarykkal együtt vívott
meg a felszabadulásáért a világháború alatt
és után.

Párizs, szept. 21. A Saint Jean templom-
ban istentisztelet tartottak, Masaryk lelki-
üdvéért Lebrun elnököt Moissand ezredes
képviselte. Jelen voltak a kormány és a dip-
lomáciai kar tagjai.

Bucuresti, szept. 21. A patriárkián tartott
istentisztelet 11 órákor vette kezdetét. Az
uralkodót és Mihály vajdát a hatóságok fejei
és a patriárka fogadták. Jelen voltak a királyi
udvar részéről, Mocioni, Stacea, Flondo, Ba-
liff és Filimon tábornokok, Sidorivici őrnagy,
továbbá a kormány tagjai Inculetz-cel az élükön,
Donescu polgármester, a katonai ható-
ságok fejei, Mihalache, Iunian, Goga, a dip-
lomáciai kar, a csehszlovák követség személy-
zete és más előkelőségek.

Négy német év mérlege

Nem a hitleri négyéves terv mérlegét
szándékszunk mostan felállítani, hanem a
német irodalom mérlegét annak a négy év-
nek a folyamán, amely a rendszerváltozás
óta eltelt. Két német folyóirat fekszik
előttünk: a „Deutsches Wort“, amely Ber-
linben jelenik meg, s a „Wort“, az emigráns
német írók lapja.

Mind a kettő jubiláris szám: a négy év
mesgyéjén számot akar adni a teljesítmé-
nyekről, seregszemlét az irodalom munká-
sairól. Nem kell túlzottan spirituálisnak
lenni ahhoz, hogy az ember nagy, igen
nagy fontosságot tulajdonítson az irodal-
mi alkotásoknak. A jelenlegi bajok elmul-
hatnak, s a válsággal együtt annak élme-
nye is elhalványulhat, de a művek, amik
ebben a légkörben teremtettek megmaradnak
és örök tanubizonyosságot tesznek arról a
korról.

Helytálló az emigráns lapnak az a meg-
állapítása, miszerint a német irodalom
folytonosságát a külföldre menekült írók
biztosítják. Az irodalmi alkotás főfeltétele
conditio sine qua nonja: a kifejezés és a
bírálat szabadsága megszűnt Németor-
szágban 1933 január 30-án s ezzel újból
hazájánná lett a német irodalom. Nem új
jelenség ez: a régebbiekről nem beszélve,
az egész klasszikus német irodalom emigrá-
cióban született. Csakhogy az emigráció
nem irányult mindig a külföld felé, hanem
az akkori „Kleinstaaterei“ idején a hazá-
ját vesztett író gyakran csak az egyik
német államból a másikba menekült.

Mi maradt a mostani Németországban?
Mindenesetre megmaradt az irodalmi ter-
melés anyagi és technikai lehetősége a fej-
lett nyomaipar és az áru irástudók se-
rege. A termelés minősége? Adjuk át a
szót a nemzeti szocialista folyóiratnak:
„Gyártanak. Tudjuk, hogy ezzel a kifeje-
zéssel általános vádat emelünk. 140 élet-
rajz és életrajzi regény, 35 távolkeleti ut-
leírás, 30 könyv Oroszországról, 350 re-
gény... Ezeknek a könyveknek a legtöbb-
je olyan gyenge, hogy egyszerűen elhada-
thatlanok. A nagyvárosi irodalmi témáját
néhány év óta gondosan kikerülik miná-
Junk. A Blubo-konjunktura hamarosan el-
halványodott, s csak azok az írók maradtak
meg, akik már azelőtt is becstelensé-
ges parasztregényeket írtak. Miért menekül-
nek az írók? Hát a szent inkvizíció idején
élnék, a szellem és a tudomány emberei
kénytelenek voltak képet és allegóriákat
költeni és ha a föld a nap körül való for-
gásáról akartak értekezni, úgy a föld he-
lyett a Marsot említették!“

Ugyvan, a mai Németország irodalma az
inkvizíció alatt „él“. Minden megjelenő
munka a Reichsstelle zur Förderung des
deutsches Schrifttums sztitáján megy ke-
resztül, amelynek 32 országos és 500 ke-
rületi irodájában 800 cenzor dolgozik s
örökdió afölött, hogy a megjelenő művek-
be ne csusszanak bele „tiltott gondolatok“. A
nemzeti szocialista vezérek standard-
munkáinak az olvasókra való erőszakos
rátukmálása mellett, amit a Börsenblatt
des deutschen Buchandels eufémikusan
„drasztikus és energikus terjesztés“-nek
nevez, a külföldön vitt könyv-dömping el-
lenére a német könyvkereskedelem statisztikái
emiatt mutatnak olyan súlyos vissza-
esést.

Az emigráns irodalom fordított képét
adja ennek a helyzetnek. 1933 után eltá-
voztak hazájukból mindazok, akik akár
politikailag, akár művésziileg exponáltak
magukat s harcossai voltak a haladó né-
met szellemiségnek. Rövidesen követte
őket azoknak az íróknak és gondolkodók-
nak a serege, akik ugyan sohasem vettek

ek

á

akata

and 13

it:

- 22, 29, 34, 39 lej
- 29, 49, 59 lej
- 39, 49, 59, 69, 79, 89
- 29, 36, 44, 49 lej
- 16 lejtől
- 14, 16, 19, 24, 28
- 39, 44 és 59 lejtől
- 170 lejtől
- 29, 32, 35 lej
- 69, 79, 85, 99 lej
- 89, 99, 109 lej
- 49 lejtől

zok és a legkülön-

nyek,
aszték!

at tettek

vára készülnek

japánokat.
atra a kínai csapatok
nak. A csokivi kínai
lemma előtt áll: vagt
gy megsemmisül az
itt.

k, hogy mincen ve-
hagynva, Csang-Kaj-
autón Sanghaiba érke-
magát, megengedték,
ngol koncesszió terü-

er 18. (Rador.) Csi-
császár öccse ma
aindu't Japánba.
Sanghai jelentés szerint
vet utasítást kapott
hogy hagyja el Japán.

ést a Cluj—Oradea
lón

er 18. A légügyi és ten-
legutóbb kiadott ren-
a repülőgépek közleke-
gyvárád között. A ren-
és turisztikai repülő-
megszegése büntetést

ZURAT

aktiv részt a politikai életben, de nem tudtak tovább élni a szabadságnélküliség fojtó levegőjében. Heinrich Mannak mennie kellett, Thomas Mann tartották és mégis elment. Oscar Maria Graf megírta híres cikkét: „Egesszetek el!” — válaszul a hitleri körök édesgető kegyelmi ígéretére s Balder Olden elmondta a prágai Neue Deutsche Blätter-ben, hogy „Mir wäre nichts besondernes passiert.”

A német írók és költők százai egyik napról a másikra elvesztették hazájukat, vagyonukat, könyvtárukat, illuzióikat s kiadóikat. Mindent elől kellett kezdeniük. Felismerték: kötelességük tovább vinni műveiket, tisztázni a történeteket s felvilágosítani a világot arról, ami Németországban folyik. Az első hónapokban egyik emigráns folyóirat a másik után jelent meg. 1933 őszén már sokezer példányban terjedt el a Barna-könyv és a németországi zsidók sorsát tárgyaló Schwarzbuch. Az emigráns irodalom lassan-lassan kialakította kereteit: megszervezte kiadócégeit, melyek közül a legjelentősebbek a Querido-Verlag és Allert de Lange Hollandiában, Opprecht und Helbig és Europa Verlag Svájcban. A párizsi Editions du Carrefour főképp politikai irodalmat ad ki.

Ha a mennyiségileg jelentős emigráns irodalmat minőségileg vizsgáljuk, felfedezük az alkotás és a teremtés folytonosságát. Néhány nagy életmű alakult változatlanul tovább az emigrációban: Brecht és Becher a költők közül, Thomas Mann, Feuchtwanger regényeiben zökkenő nélkül folytatják azt, amit még a weimari időkben kezdtek. Heinrich Mann pedig cselekvő cikkei, a német hagyomány legnemesebb szellemében tartott szenvedélyes vitáirait (der Hass, Deutsches Lesebuch) mellett regényes és történelmi formában is korszerű kérdéseket feszeget a francia vallásháborúk korában játszódó „Henri Quatre”-jával. Ezek mellett a lírikus és epikus alkotások mellett igen gazdag a német emigráns-irodalom történelmi munkákban, politikai felvilágosító művekben s a mai német rendszert leleplező iratokban. Gondoljunk csak arra a néhány koncentrációs-tábor könyvre, amely olyan mélyen megrázta a világ közvéleményét.

Viszont hiányzik a nemzeti szocializmus uralmának és a weimari köztársaság tragédiájának művészi megformálása. Feuchtwanger nagyszerű könyve: Az Oppenheim testvérek követő nélkül maradt. Mi sem jellemzőbb, mint hogy maga Feuchtwanger is, aki ezt a könyvét 1933-ban írta, közvetlenül az események hatása alatt, azóta újból visszatért történelmi regényeihez, amelyek szintén összeomló korban, de a római birodalom pusztulásának korában játszódnak. Nem kutatjuk ennek az érdekes hiánynak az okát. Valószínű, hogy a lesújtó és érthetetlen események élményének meg kell érnie a művészek lelkiében, ahogy, Barbusse „Tíz”-e után is csak jó tíz évvel jelentek meg a nagyszerű háborús könyvek.

Mutassunk végül rá az emigráció egyik nem lebecsülendő eredményére: megteremtette a német kultúra egységét. A „nagy” irodalom és a munkásirodalom, a polgári és patricius realizmus s a modern irányok, sőt: a konzervatív és a forradalmi irány képviselői összetalálkoztak a hontalanságban. Felfedezték azt a néhány nagy eszményt és hagyományt ami összeköti őket, holott az összeomlás tragikus éveiben, melyek felelősségét ők is viselik csak azt keresték, ami elválasztotta őket egymástól. A zsidó olvasó szeretettel figyeli a német emigránsok irodalmát, nemcsak azért, mert benne a zsidó írók tovább is teljes jogu polgárai maradnak a német szellem köztársaságának, hanem azért is, mert általa tovább szeretheti azt a népet, amely Goethéket és Lessingeket szült és Mendelssohnoknak, Heineknek adta nyelvét és kifejezési formáit.

Mémők! Gyár! Orvos!

Minden német (25% redukción), francia, angol, stb. folyóirat és könyv LEPAGE-nál, Cluj. Kérjen ingyen jegyzéket Lepage-tól. Cluj, jelezve, mely szakma érdekli.

Egy zsidó újságíró noteszéből

1936 tavaszán, amikor kitértek az arab zavargások és a kegyetlen terroraktusok híre szétfutott a világon, levelet kaptam barátomtól Jeruzsálemből. „Az utóbbi napok eseményei — írta — nagyon megviselték a jisivot, de mi megőrizzük hidegvérünket. Az új jelszó „havilaga” (önmegtartóztatás), vagy (kibbus hájcer” (az ösztön megfellebbezése). Amikor kiadták ezt a jelszót, ismétellen megmutatták vezéreink, hogy hivatásuk magaslatán állanak. Mi nem gyújthatjuk fel az arab szomszéd gabonaföldjét, ha nincsenek megdöntéssel bizonyítékaink arról, hogy része van a zsidó vagyon elpusztításában. Mi nem dobhatunk bombát arab házra, mi nem támadhatunk meg senkit, ha nem tudjuk róla biztosan, hogy ártatlanul kiöntött zsidó vér szárad a kezéin. Ezt a dolgot mi nem bízhatjuk a sorsra, a véletlenre, a szeszélyre. Mi nem halgathatunk a bosszúszótönrre s ezáltal ártatlan emberek életükkel fizessenek meg a bűnösökért. A mi erkölcsi felfogásunk ezt nem enged meg.”

Megvallom ösztönöm, hogy amikor a zavargásokról szóló hírek mellett elolvastam ezt a levelet, nagyon elcsodálkoztam. Hiszen rendben van, gondoltam, ha én itt havilaga-párti vagyok. Elmegyek ugyebár a klubba, délután, úgy 6 óra felé, kérem az uszonnakávét, azután elolvasok néhány újságot s félóra mulva odaszólok a szomszédomnak: No, mit szólnak ezek az arab zavargásokhoz? A szomszéd mond valamit s a végén megállapodunk abban, hogy a verbosszu nem emberséges dolog, nem zsidóhoz méltó eljárás, s mit lehet tudni, hátha politikai szempontból is jobban klapol ez így... Ezért lehet természetes, ha én árgalok az önmegtartóztatás érdekében, de mi ad neked erőt, neked, barátom, ott Jeruzsálemben, hogy így beszélsz? Hogy beszélhetsz így te — te! Aki pillanatig sem vagy biztos az ételleddel, akire országoton és kapuk alján és sikátorokban és bozótkban ezer meg ezer ellenség leskelődik... Ha te ilyenkor erkölcsi felfogásról bírsz beszélni, akkor a te ereidben hamisítatlan prófétavér folyik, rólad, barátom, csak levett kalappal, csak lehajtott fejjel szabad megemlékezni.

Igy gondolkodtam akkor, azon az emlékezőtavaszi napon; azután lazasan figyeltem, türelmetlenül lestem s fogcsikorgatva és ökölboszorított kezekkel olvastam a palesztinai eseményekről szóló híreket.

Félév alatt az áldozatok száma meghaladta az egymilliót. Felporzolt gabonaföldet, kiirtott narancsrigeteket jelezték a borzalmas pusztítás utját.

S napjában százszor végigzugott a jisivon: hávilaga. Igaz, nem fősvénykedtek elismerésekben. Különböző helyekről jöttek a bókrok: Hogy milyen nemesen viselkednek ezek a palesztinai zsidók, nahát, nahát... A királyi bizottság jelentése meglehetősen szavakkal és az elismerés hangján emlékezik meg a palesztinai zsidóság hősiességéről.

De mit eredményezett a hávilaga a valóságban? Az arabok a gyávaság és a féltékenység legbiztosabb jeleit látták a zsidóság önmegtartóztatásában. Az ő sötét agyuk ezt a csodálatos jelenséget csak a meghunyászkodással bírta megmagyarázni. S minél következtetesebb volt a zsidóság magatartása, annál vadabban, annál vérengzőbbek lettek az arabok. Az angolok pedig, a mandátum urai, magával tehetetlen csoportot láttak a zsidóságban, olyan csoportot, aki a más vállán kapaszkodik, aki az angol katonától és az angol puskától várja a segítséget. Az adminisztráció urai egyre több respektust tanúsítottak az arab bandákkal szemben. Az arab hulligánból komoly partner és egyenrangú fél lett. Az igazságszolgáltató fórumok enyhén és bámulatraméltó elnézéssel kezelték ezeket az ügyeket, egyetlen halálos ítélet sem lett végrehajtva, s 100 eset közül 99-ben az „igazság keze” nem érte utol a bűnösöket...

Egy nap aztán kifogyott a békétérés. Most márciusban történt. Hosszabb szünet után újra kezdetét vette az arab terror, s az arabok akkor követték el borzalmas merényleteket a galilabeli pásztorok és a „Givath Hás”-lósá” telepesei ellen. A jisiv visszafajította könnyeit, csikorgatta fogait, de még mindig tévovázott. S akkor bekövetkezett egy újabb esemény, amely a válság mélypontját jelentette.

Jeruzsálem legforgalmasabb zsidónegyedében, a Jaffai-útcán fényes nappal bombát dobta. Szerencsére csak tíz ember sérült meg könnyebben. Féltóra sem telt bele és ösmertlen egyének bombákat dobta arab kávéházakban, volt néhány halálos áldozat s az arab terror hírtelen felengedett. Két hónappal később megtámadták és súlyosan megsébe-

sítettek egy zsidót Jeruzsálem óvárosában, másnap ismeretlen egyén megölt egy arabot. Azután volt még néhány eset. Ma egy zsidó — holnap egy arab. Ma egy zsidó — holnap... S akkor megszólaltak az arab lapok. Hát má: örökké fog tartani ez az áldatlan ördöklés? — kérdezték. Legfőbb ideje, hogy egyszer s mindenkorra vége legyen. Az arab akció eredménye nem maradt el, megszünt a terror, néhány hónap telt el anélkül, hogy az arabok újabb merényletet követtek volna el.

A napokban újra kiújultak a zavargások. Nehéz volna megállapítani, vajon szörványos esetet állunk-e szemben, vagy pedig az arab terrornak újabb fejzete nyílik. Weizmann a kongresszus záróülésén aggodalmát fejezte ki és figyelmeztetett bennünket, ne felejtsük el, hogy most, az átmeneti időben súlyos megpóbtatások előtt állunk, de bármennyire is súlyosak legyenek ezek a megpóbtatások, bizonyos: az újabb eseményekre a jisiv nem fogja a tavalyi választ adni. Mert ha a legnagyobb lelkierőre valló önmegtartóztatás gyávaságnak tűnik, ha csak a brutális erőszaknak van értéke és respektusa (s ezt a respektust a gyámmál, az angol adminisztrációs hatalommal is lehet érezni), úgy nem marad más hátra, mint hozzáidomulni az arabok erkölcsi nézetéhez.

A havilaga révén előállott az a helyzet, hogy az arab biztonságban érzi magát zsidók között, az a zsidó pedig, aki arabok közé került, halál fia. Az esélyeknek muszáj kiegyenlítődniük.

Az első ut sok áldozatba került és nem vált be, próbáljuk hát ki a másikat. Ha az arab nem teszi magáévá a zsidó erkölcsi álláspontot, akkor a zsidóság kell, hogy magá-

Máj, epe, vese, idült

(krónikus) gyomor- és bélmegbetegedések, ideges fejfájás, álmatlanság, hánginger, hányás, szédülések, savtúltengés eseteiben az amerikai gyógynövényből készült világhírű „Gastro D” szép eredményeiről a világ orvosi szaktekintréi hosszú cikkekben számoltak be orvosi lapokban.

Gastro D kapható gyógyszerárakban és drogériákban, vagy megrendelhető 136 lej utánvét mellett Császár E. gyógyszerárán Bucuresti, Calea Victoriei 124.

Évá tegye az arab erkölcsi álláspontot. Ez volna most logikus, nemde? Palesztinában azért mégis másképpen gondolkoznak.

1937 szeptemberében, a most kiújult arab terror második esztendőjében a jisiv egy része még mindig a havilaga mellett tart ki. Jeruzsálemi barátom, aki időközben kibucba ment azt írja: „Shertolnak igazsá, van mi szembe tudunk nézni naponta a halálal, de nem bírjuk el azt a tudatot, hogy a mi kezünk által ártatlan ember halt meg. Nem azért elenezzük a bosszúaktusokat, mert ezáltal esetleg végelethatalan véres bonyodalmakba keveredünk. Végereidményben ez nem tőlünk függ, mert nem mi támadunk, nem mi vagyunk a kezdők. De elenezzük a verbosszot, mert ez nem emberséges dolog, nem logikus, nem erkölcsös. A mi erkölcsi felfogásunk azt diktálja, hogy a próféták földjén a próféták szellemében rendezzük be életünket s e ről az utról soha nem fogunk letérni.”

Az elmúlt év tavaszán csodálkoztam a havilagan. Ma má még is értem. Mi megy ott végbe? Hát igen, az erkölcs, de hát...? Vagy mégis ők látnak tisztábban? Ki tudja..

Schön Dezső

Dr. Fischer József autóbalesete a Feleki-tetőn

Egy gondatlan gyermek elől önfeláldozó gesztussal árokba vezette kocsiját a volt zsidó képviselő. Dr. Fischer Józsefné súlyosabban, a család többi tagjai pedig könnyebben sérültek meg

Cluj, szeptember 21. (Az Uj Kelet tud.) Vasárnap délelőtt szomorú autóbaleset érte dr. Fischer József volt országgyűlési képviselő, a Zsidó Párt erdélyi elnökének családját. Egy óra előtt néhány perccel dr. Fischer József sétakocsizásra indult utóján, amelyet ömaga vezetett. Mellette Kötő Mihály sofőr ült, míg a hátsó ülésen dr. Fischer Józsefné, leánya, Fischer Vica egyetemi hallgató és dr. Némethi György ügyvéd foglaltak helyet. A feleki tető felé vették útjukat. Mintegy száz méterrel a zsidó temető után két ugynevezett rolleren játszó kisgyermek került szembe az autóval. Dr. Fischer József, aki gyakorlott gépvezető, már messziről rájuk dudált. A lejtőn leereszkedő gyermekek közül az egyik jobbra kitért, a másik azonban rossz irányt adott rollerjének, amely élesen keresztbefordult és egyenesen az autónak tartott.

Dr. Fischer József, hogy a gyermeket megmentse a biztos pusztulástól, jobbra rántotta a kormánykereket. Az autó az árokba fordulva, jobb oldalsó részével nekiütközött

egy telefonpóznának és mintegy öt méterrel odébb megállt a kukoricásban. Az összeütközés oly erős volt, hogy derékban roppantotta ketté a telefonpóznát és ugyanakkor összetörte az autó jobb oldalsó felét. Az ezen az oldalon ülő dr. Fischer Józsefné súlyosabban sérült meg a szerencsétlenség következtében, míg dr. Fischer József és az autó többi utasa kisebb sérüléseket és zúzódásokat szenvedett. Valamennyiüket egy szembejövő CFR autobusz szállította a Zsidókörházba, ahol dr. Farkas Imre és dr. Lasz Gyula részesítették első segélyben őket. A Röntgen-vizsgálat megállapította, hogy dr. Fischer Józsefné karját és lábát törte és így sérülése komolyabb természetű. A szerencsétlenséget előidéző Gherla Vasile nevű hetéves kisgyermek, egy feleki gazda fia, az árokba forduló autó hátsó sárhányójának rohant és könnyebb zúzódásokat szenvedett.

A romániai zsidóság köztisztületben álló vezetőjét és családját ért baleset Erdélyszerte általános megdöbbenést keltett.

Művészi Lakberendezés. SZÉKELY ÉS RÉTI BUTORGYÁR R.T. BUCURESTI. T.G. MURES TERVEZÉSÉBEN. KIVÁ NATRA MEGBIZOTTUNK FELKERESI!

Sighet, szept. 21. (Az Valér dr. ipar és kereskedelem miniszterének vasárnap Maramarossziget...)

A máramarosi hatóság... Mán Zoltán prefektus és...)

Pop Valér ezután fog... tületeket és szakmai kül...)

A recepció után közg... volt a prefektura diszt...)

A gazdasági num... mája

Pop Valér ezután ke... tarifát helyezett kiállítás...)

Hiába mondják, ho... nemzeti, amely szu...)

Tekintetbe kell ve... zel két évtized óta a mie...)

Csak a nagyvállalatokat akarja nacionalizálni a kormány?

1918 után bevándorolt idegenek eltávolítását követelte Szigeten Pop Valer

Az iparügyi miniszter megfenyegeti a vállalatokat, amelyek nem vetnék alá magukat a körlevél rendelkezéseinek

Sighet, szept. 21. (Az Új Kelet tud.) Pop Valer dr. ipar és kereskedelemügyi miniszter vasárnap Máramarosszigeten töltött néhány órát. Az ipar és kereskedelemügyi miniszter máramarosi látogatásának az a tény különösen jelentőséget, hogy mint a máramarosi liberális pártorganizáció új díszelnökét és aktív elnökjelöltjét ő hatalmazta fel a minisztertanács, hogy személyes tapasztalati alapján javaslatokat tegyen a kormányának Románia eme legészakibb és legelhanyagoltabb vármegyéjének, valamint Sziget városának gazdasági felsejítésére vonatkozóan.

A máramarosi hatóságok impozáns fogadtatást készítettek elő a miniszternek. Dr. Mán Zoltán prefektus és a parlamenti képviselő Nagybanjáig elébe utaztak Pop Valernek, aki Dunca Jenő kolozsvári prefektus és Lobontiu Sándor kamarai alelnök kíséretében feltízzenegy órákor érkezett meg Szigetre, ahol a prefektura bejáratánál dr. Hodor Gyula polgármesterrel az élen a város notabilitásai fogadták.

Pop Valer ezután fogadta a különböző testületeket és szakmai küldöttségeit, akik memorandumba foglalt sérelmeiket nyújtották át a miniszternek. A két zsidó hitközség küldöttségei dr. Danzig Samu és Teitelbaum Zálmán Léb főbírákkal az élen szintén megjelentek a miniszter előtt, akit dr. Danzig főbírábbi üdvözölt. Pop Valer kijelentette a zsidó küldöttség előtt, hogy a kormány gondoskodni akar az összes ittélő, dolgozó és becsületesen kenyérüket megkereső lojális állampolgárok boldogulásáról.

Máramaros sérelmei

A recepció után közigazgatási értekezlet volt a prefektura dísztermében. Dr. Mán Zoltán prefektus vázolta a megye gazdasági helyzetét. Több referátum elhangzása után Pop Valer emelkedett szólásra. A miniszter többek között rámutat arra, hogy Máramaros már az osztrák-magyar éra alatt is inséges vidék volt és a román kormányok közel két évtized alatt vajmi keveset tettek a megye szánálása érdekében. Biztosítja azonban az egybegyűlteket arról, hogy a jövőben a kormány fokozott gondot fog fordítani Máramaros felségéjére. A kormány nagy sulyt fog helyezni a megyének az ország centrumával való összekapcsolására. Ennek a törekvésnek első etapja az a vasutvonal, amelynek építéséhez egész rövidesen hozzá fognak és amely Naszódmegyén keresztül Máramarost Erdéllyel fogja egybekapcsolni. Továbbá terve van véve a CAPS által Faináig épített iparvasutvonalának Cárliababáig való meghosszabbítása, ezzel közvetlen vasuti összeköttetést teremtve Bukovinával, valamint Eszklomoldóval és Beszarabiával.

A gazdasági numerus clausus problémája

Pop Valer ezután kedvezményes vasuti tarifát helyezett kilátásba Máramaros részére, majd áttért a gazdasági numerus clausus kérdésre és jellemző hasonlatlalt igyekezett a átámasztani elgondolásait.

— Hiába mondják, hogy egy ország azé a nemzeté, amely szuverenitást gyakorol fölötte, ha a valóságban az ipar, a kereskedelem a gazdasági javak és a termelés nincs az államalkotó elem kezében. Hiába bir függetlenséggel mondjuk egy egzotikus ország, amelynek saját fejedelme és teljes önállósága van, ha a nagy plantációk, a gazdasági kincsek az országot kolonizáló és kizsákmányoló idegenek kezében van — ezek a tényleges urak és parancsolók. Mi nem akarjuk, hogy Románia is erre a sorsa jusson.

— Tekintetbe kell vennünk, hogy csak közel két évtized óta a miénk az ország, az előző rezsimnek nem volt érdeke a románság előretörése. Így történt meg, hogy a gazdasági életben a kisebbségek az urak. Nem elég az, hogy Gyulafehérváron kimondottuk Nagyrománia megalakulását, nem elég, hogy a vármegyék élén román prefektusok állanak és a közigazgatást román tisztviselők végzik, gazdasági pozíciókat is birtokunkba kell vegyük,

hogy valóban mi legyünk az urak Romániában.

A kisebbségek helyzete Romániában

— Vállaltuk a békeszerződésben, hogy tisztelgetben tartjuk a román állam jelenlegi területén talált kisebbségek jogait. A román becsületes ember, állja az ígérteit. Tisztelgetben tartjuk azon kisebbségi román állampolgárok jogait, akik 1918-ban állampolgárok voltak ezeken a vidékeken, amennyiben azonosítják magukat törekvéseikkel és célkitűzéseikkel. Az etnikai román elem legalább proporcionalitásának megfelelően kell képviselve legyen minden foglalkozási ágban és birtokosa kell legyen a gazdasági javaknak.

Az idegen állampolgárok menjenek oda, ahonnet...

— Van az országban egy igen jelentős számú idegen állampolgárságu nem román elem, akik 1918 óta telepedtek le országban. Ezek menjenek oda, ahonnan jöttek, mert semmilyen nemzetközi szerződés nem kötelezhet bennünket arra, hogy azokat, akiknek idegenes vendégjogot biztosítottunk, hagyjuk a nyakunkra nőni, hogy elszívják a levegőt az etnikai román elem elől. Könyörületből türtülik őket, de csak addig maradhatnak, amíg ittléjük nem összeférhetetlen az államérdekekkel. A leszigorubb és állandó idegenellenőrzést vezetjük be és az idegen elemeket át fogjuk tenni a határokon!

Egymillió lej kormánysszubszenció a máramarosi román iparosok egyesületének

Az ipar- és kereskedelemügyi miniszter, akit a néhány nappal ezelőtt megalakult máramarosi román kereskedők és iparosok egyesülete díszelnökévé választott, bejelentette, hogy az egyesületnek azonnal segélyképpen egymillió lej kormánysszubszenciót adományoz, hogy modern felszereléssel lássák el az egyesület tagjait, hogy azok kellő módon vehessék fel a gazdasági versenyt a nem román iparosokkal.

Pop Valer politikai kijelentései

A közigazgatási értekezlet után a miniszter bizalmas értekezletet tartott a liberális pártvezetőkkel. Bejelentette, hogy az új parlamenti választások meggyőződése szerint a tél folyamán lesznek. Bizik abban, hogy az alkotmányos tényező méltányomi fogja a liberális rezsim eddigi munkásságát, amelynek eredményei már mutatkoznak és újabb megajándékozta a bizalmával. Annál is inkább, mert azok nem következhetnek, akik a liberális kormányzást megelőzően fejtelenséget hagytak maguk mögött és ma sincs megfelelő kormányzási programjuk.

A liberális párt gyűlését 150 teritékes bankett követte. Pop Valer és kísérete délután 2 órakor Szigetről Sinaiaiba utazott.

A gazdasági arányosítás nem érinti a kisebbsztszenciókat?

Az Új Kelet munkatársának alkalma volt beszélgetést folytatni a miniszter kíséretében levő Lobontiu kamarai alelnökkel, a liberális H-csoport egyik kimagasló tagjával, aki röviddel ezelőtt még a kontingentálási bizottság elnöke volt és tudvalevőleg meleg barátság fűzi Pop Valerhez.

Lobontiu képviselő kijelentette, hogy a gazdasági arányosítás csak a nagyvállalatokra vonatkozik, mert a kormány nem kíván képtelenséget s nem akarja a kisebbségi kis- vagy középegsztszenciókat tizezret tönkretetni. Amit mások erőszakkal akarnak elérni, azt a liberális kormány békes uton kívánja megvalósítani. Pop Valer körlevele még nem jelenti azt, hogy az etnikai elem arányosításáról szóló törvényjavaslatról lemondott volna. Megvan azonban győződve afelől, hogy ez a törvény feleslegessé válik, mert az érdekeltek a legnagyobb mértékben belátják a miniszter intézkedéseinek a helyességét és azoknak megvalósítása simán és gördülékenyen fog menni. Senki sem gondol a kisebbségek, vagy kisiparosok tönkretevésére,

A legfontosabb a megelőzés!

Fogainak kihullását is megelőzheti, ha naponként apolja őket Odol fogpéppel. Az Odol fogpép eltávolítja a csunya lerakódásokat a fogakról, anélkül hogy megtámadná a fog zomancát, mert az Odol fogpép puhább mint a zománc. Ezen kívül az Odol fogpép kellemes, üdítő ízű. Az Odol fogpép éppen forró nyáron különösen üdít és élénkít. Használjon Odol fogpépet naponként többször, ahányszor csak teheti fogainak ápolása céljából.

csupán a mammutvállalatoknál akarjuk megváltoztatni a jelenlegi tarthatatlan állapotokat!

Káhn Kálmán

„Elegendő eszközünk van a renitens vállalatok ellen!”

Bucurestiből való elutazása előtt Pop Valer nyilatkozott a Curentul munkatársa előtt az ominózus körlevél alkalmazásáról és arra a kérdésre, mit tesz visszautasítás esetében a vállalatokkal, azt válaszolta:

— Meg vagyok győződve, hogy a vállalatok eleget tesznek kivánságomnak. Ha az én kivánságomat nem veszik tekintetbe, az ő kéréseiknek ugyanaz lesz a sorsa és a vállalatok nem működhetnek támogatásunk nélkül. Elég eszközünk van arra,

hogy ezt az óhaját tiszteletben tartassuk.

— Egyébként, miniszter ur, — mondta a Curentul munkatársa — az Ön által kívánt ötvenszázalékos arány elég szerény és könnyű teljesíteni.

— Nem követelhetjük egyszerre — mondta Pop Valer, — hogy a valódi helyzetet felborítsuk. Három hónap alatt elérjük, hogy az eddig teljesen kisebbségi vállalatoknál román szívek is dobognak. Legalább ötven százalékban a felsőbb csoportoknál és hetvenöt százalékban a nem képesített munkásoknál. Később majd azt fogom kérni, hogy az arányt a felsőbb kategóriákban is hetvenöt százalékra emeljék, amint az igazságos is.

Borzalmas vasuti szerencsétlenség Franciaországban

Hat halottja és ötven sebesültje van a katasztrófának

PÁRIZS, szeptember 21. (Rador.) An goulleme közelében két expresszvonat összeütközött. A szerencsétlenségnek hat halottja és 50 sebesült áldozata van. Újabb jelentés szerint az Angoulleme melletti vasuti szerencsétlenség halálos áldozatainak száma nyolcra emelkedett.

„A társadalmi reformokban szünetet kell tartani” — mondotta rádióbeszédében a francia pénzügyminiszter

Párizs, szeptember 21. (Rador.) Bonnet pénzügyminiszter tegnap rádióbeszédet mondott, amelyben felhívást intézett az összes franciákhoz a jelenlegi gazdasági és pénzügyi válság leküzdésére. A jövő évi költségvetés több, mint 1 és félmilliárd felesleggel fog zárulni — mondotta a pénzügyminiszter — ami lehetővé fogja tenni, hogy az állam eleget tegyen a fegyverkezési követelményeknek. De ez nem-

csak adók, hanem takarékoság útján valószínűsíthető meg. A miniszter elutasítván beszélt a frank paritásának fenntartására vonatkozó mesterséges eszközökről és kijelentette, hogy a frank olyan lesz, amelynek a nemzet akarja. A termelés ütemének meggyorsítására van szükség. A társadalmi reformokban szünetet kell tartani, amit kért a radikális kongresszustól is.

SZEPTEMBER 22.

e, vese, tilt

és bélmegbetegedések, hánság, hánginget, hántulengés eseteiben az yból készült világhírű ényeiről a világ orvosi cikkekben számoltak

gyógyszertárakban és megredelhető 136 lej r E. gyógyszerárában riel 124.

lesli álláspontot. us, nemde? Palesztiná. eppen gondolkoznak.

n, a most kiújult arab lejében a jisuv egy ré- aga mellett tart ki. Ja- i időközben kibucha rtoznak igaza, van mi naponta a halállal, de adatot, hogy a mi ke- mber halt meg. Nem szuaktusokat, mert ez- atatlan véres bonyodal- geredményben ez nem m mi támadunk, nem De elenezzik a vér- mberséges dolog, nem s. A mi erkölcsi felfo- hogy a próféták földjén nem kezdük be életün- a nem fogunk letérni.” an csodálkoztam a har- értem.

Hát igen, az erkölcs, ok látnak tisztábban?

Schön Dezső

alesete

na vezette kocsját yosabban, tek meg

s mintegy öt méterrel ócsában. Az összeütkö- zésekben roppantotta és ugyanakkor össze- alsó felét. Az ezen az Józsefné sulyosabban tlenység következtében, és az autó többi utasai zódásokat szenvedtek. zemberjövő CFR autós- sídőkörhözba, ahol dr sz Gyula részesítették A Röntgen-vizsgálat dr Fischer Józsefné és így sérülése komo- szerencsétlenséget elő- zít hétéves kisgyermek, z árokba forduló autó rohant és könnyebb

közútszerte álló t baleset Erdélyszerte kellett.

deszi dezes

RÉTI G. MURES SEBEN. ELKERESI!

„Mindegy, hogy ki jön hatalomra: A zsidó-kérdés lesz a következő kormány uralkodó problémája“

Pamfil Seicaru feltűnő cikke a Curentulban. Ha már a demokrácia is elismeri a zsidókérdés létezését

Bucuresti, szeptember 21. (Az Uj Kelet tud.) A Curentul tegnapi számában Pamfil Seicaru a holnapi kormány „uralkodó problémája“ cím alatt vezércikket ír, amelynek lényege az, hogy akár demokratikus, akár jobboldali kormány következne hatalmon a liberálisok után, nem tud ki térni a zsidókérdés megoldásának imperatívusza elől. A cikk a sorok között sejtetni enged, hogy a nemzeti parasztpártnak komoly sánszai vannak a kormányutódlás tekintetében és Pamfil Seicaru mintegy megnyugtatóan igyekszik jobboldali olvasóit, hogy a zsidókérdés ebben az esetben is megfelelő megoldást fog nyerni. A jellemző cikk a következőképpen hangzik:

A dománáló kérdés
„Bármennyire is túlzottnak tűnne, tény az, hogy az ország domináló problémája lett a zsidók túlnagy száma, amik megzavarják a román állam normális életének egyensúlyát. Különösen jellemzőnek tekintjük Grigore Iunian és Ion Mihalache kijelentéseit ebben a kérdésben. Grigore Iunian tétovázás nélkül elismerte, hogy a zsidókérdés létezik. Orheiuban szükségesnek látta rektifikálni egyik pártihívének tévedését: „En nem mondom, mint Lenca, nincs zsidókérdés. En azt mondom, hogy van.“ Topoloveniben pedig Mihalache határozottan kijelentette: „Csakugyan létezik az országban egy nagy kérdés, melyhez nagy eszközökkel kell hozzányúlni. Általában van egy kisebbségi kérdés, különösképpen pedig egy zsidókérdés.“

Ezeket a kijelentéseket elhatározó fontosságúnak tartjuk jövő belpolitikai fejlődésünk szempontjából.
A demokrácia kétségtelen exponensel, demokrata neveléssel és gondolkodású politikuskok először ismerik el nyilvánosan a zsidókérdés létezését, amit eddig reakciós előítéletnek tekintettek. Nem tudom, milyen ügyes szofizma segítségével a dogmák ellen annyira lázadó demokrácia, amely mindent egy kérérlhetetlen kritícizmussal tájáz szúr át, jónak látta, vagy rákényszerítették, hogy kivonja a zsidókérdést a szabad bírálat zónájából.

Megszűnt a „zsidó előítélet“
A demokrácia ádáz harcot vívott minden előítélet ellen, ezzel szemben meghagyott egyet: a zsidó előítéletet. Ebből a zsidókérdés körüli érthetetlen hallgatásból származik a szenvedélyes nyomtaték, melylyel ma ezt a kérdést tárgyalják. Az objektivitást a részlelhajlás perfid formájának tekintették. Ime ezért fogjuk a kérdés létezésének a demokrácia exponensei által való elismerését határkönek tekinteni az ország politikai történetében.

Grigore Iunian tagadja a zsidó szellem kihangsúlyozódását a román kultúrában, elismeri ezzel szemben, hogy ami a gazdasági helyzetet illeti, kétségtelen, hogy bizonyos számú zsidó vezető pozíciót tölt be. „A zsidó elemnek a gazdasági vezető pozíciókból való eltávolítása lehetőségét vizsgálva, Iunian úgy véli, hogy csupán „érzelmi sikert“ érnének el. Mert a harcot általában kell vinni „az elnyomó és kiszípolozó rendszer ellen.“ Iunian tehát az osztály-interpretálás vonaláról nézi a társadalmi jelenségeket és a nemzeti tényezőknek teljesen másodrendű fontosságot tulajdonít. Emlékeztetni fogom Iuniant egy értékes vallomásra a nemzeti elem predominálását illetően, a zsidóknak a gazdasági életben való jelenlétével kapcsolatban — Stere véleményére. Ajánlanám Iunianak, olvassa el Stere „Szociáldemokrácia, vagy néppártiság“ című 1907-ben megjelent tanulmányát. Stere ezeket írta: „A mi időnkben az a társadalmi osztály, mely az ipari és kereskedelmi tevékenységet képviseli, amelynek gazdasági hatalma van, végzettszerűen politikai tulsulyhoz is jut; ez a szerep hamarabb, vagy később a középosztálynak jut. És ha ez az osztály származásában, nyelvében, kultúrájában, egész műveltségében...? Egy nép, bármily türelmes is volna, beletörődhet-e abba, hogy a politikai gravitáció

centruma idegen elemek felé tolódjék el? Rábizhatja-e sorsát egy idegen osztályra? Képzelem, hogy Leanca milyen ámulattal olvassa Sterének ezen sorait. A népek történelmi létük fizionómiáját nemzet formájában határozzák meg. Senkisésem maradhat tétlen a nemzeti egyensúlynak az állam társadalmi strukturájában való fenyegetettségével szemben. Ha a demokrácia exponensei továbbra is tagadták volna a zsidókérdés létezését, hogy ne vádolják őket reakciós sötétséggel, a zsidók elleni ellenségesség láza továbbra is hódította volna a román tömegeket a legkirobbanóbb gyűlöletre ösztökélve őket.

Mindegy ki jön kormányra
Paul Bourget az amerikaiaknak a nége-rek elleni gyűlöletét analizálva, a következőket írja: „Ez a fajgyűlölet, amely erkölcsileg előítélet, társadalmilag a létfenntartás ösztönét fejezi ki, megemlékeztethető biztonsággal. Azoktól, akik egy ilyen

ösztön áldozatai lesznek, nem lehet kérn-hogy megértsék annyira indokolt igazságtalanságát.“ Nálunk is érzi az ember egy létfenntartási ösztön ébredését, amelyet senkisésem ignorálhat. Az államférfi a kérdés figyelmes megvizsgálásából el kell, hogy jusson a megoldásokhoz, amelyek visszaadják az ország nyugalmát. Ha az összes pártok kijelentnék, hogy nincs zsidókérdés és nem fontos, kinek a kezében vannak az irányító posztok, vajjon a kérdés megszűnne létezni és politikai kifejezést keresni valamely pártban, vagy lendületes mozgalomban?

A demokrácia elismerte a kérdés létezését, tehát függetlenül attól, ki alakítja meg a következő kormányt, a zsidókérdés a megoldás fázisába lépett. Okosabb, ha egy ennyire kényes kérdést normális utakon oldanak meg a politikai okosság és előrelátás vonalán és kivonják a szenvedélyek viharából“

Capitol Mozgó

Ma premier!
Bécsi sláger, bécsi pezsgős humor!

MAGDA SCHNEIDER

pazar rendezésű és pompás zenés operettje:

A babavásár

A film előtt: A két Duna mentén c. gyönyörű felvételi előjáték.

Borzalmas családirtást végzett Majszin máramarosi faluban egy elmebajos zsidó fiatalember

Glück Chaim megölte anyját, hugát és sógornőjét, halálosan megsebezte apját és két liverét

Sighet, szeptember 21. Borzalmas családirtás tartja izgalomban Máramaros megye egész zsidóságát. Glück Chaim 38 éves zsidó munkás, mojszini lakos, aki üldözési mániával tért vissza a háborúból, majd az elmeógyógyintézetbe került, megtévelyodva lemészárolta anyját, hugát, sógornőjét, félholtra sebezte apját és megsebesítette még két testvérét. Három halott, egy haldokló és két súlyos sebesült az elmebajos Glück Chaim vérengzésének áldozata.

A szerencsétlen ember a háboruban sebezte elmebaját. Hosszu időn át a máramaroszigeti elmeógyógyintézetben ápolták, míg ez év júniusában, amikor teljesen meg nyugodtnak látszott, hazaengedték a szüleihez Mojszin faluba. Nem is volt baj vele, csendesen élte napjait. Vasárnap váratlanul kitört rajta a téboly. Forró nap volt és a hőség segítette elő a végzetes lelkiállapotot, amelyben Glück Chaim lemészárolta hozzátartozóit. Felment a padlásra, ahol egy vasvilla került a kezébe. Ordítani kezdett. Anyja utána ment, hogy

lecsittítsa. Az elborult elméjű fiu erre anyjába döfte a vasvillát. A szerencsétlen asszony holtan rogyott össze. Ugyanerre a sorsra jutott huga és sógornője is, akiket ugyancsak halálosan megsebezett a vasvillával. Végül apja ment fel a padlásra, de ő sem tudta megfékezni, a fiu őt is életveszélyesen megsebesítette. Ezekután senki sem merte megközelíteni. Többi testvérei az udvaron állottak. Rájuk száll fákát dobott és kettőt közülük súlyosan megsebesített. Végül a szomszédok segítségével sikerült ártalmatlanná tenni az elmebajos fiatalembert, akit nyomban megkötöztek és a szigeti ügyészségre szállították.

A sebesülteket a felsővisói kórházba szállították be. Glück Chaim huga és sógornője néhány órával később kiszenvettek, míg apja haldoklik.

Glück Chaimot még nem lehetett kihallgatni. A szigeti ügyészség börtönében őrzik.

Aradon letartóztatták a bukaresti csehszlovák követség egyik tekintélyes tisztviselőjét

Szélhámosággal vádolják Kratochwill mérnököt

Arad, szeptember 21. (Az Uj Kelet tud.) Az újságolvasó közönség még élénken emlékszik arra a nem mindennapi szélhámoságra, amelyet egy Csehszlovákiából Aradra került Csermák nevű házaspár követett el. Csermákék egy napon feltűntek Aradon és azzal furakodtak be jobbmódu családokhoz, hogy értékes festmények birtokában vannak, amelyeket hajlandók áruba bocsátani. Hiszékeny emberek bedőltek az ügyes szélhámos házaspárnak és egyremásra adtak horribilis előlegeket az állítólagos festményekre. Az előlegekből a

Csermák házaspár egyik napról a másikra nagylábon élt. Szórták a pénzt és előkelő, nagyuri életet éltek. A vásárlók egy ideig türelemmel vártak a képekre, melyek állítólag Csehszlovákiából kellett megérkezzenek. Mikor azonban látták, hogy többszöri sürgetésre sem kapják meg sem az előleget, sem pedig a képeket, bűnvádi feljelentést tettek a Csermák házaspár ellen. A szélhámos házaspár így került az igazságszolgálatok kezébe. Most új fordulatot vett a nagy port felvert ügy. Az aradi vizsgálóbíró megkeresésére Bucurestiben

Irtózik-e

asztalhoz ülni?

Ha irtózik asztalhoz ülni, mert minden falat csak meghosszabbítja az emésztés gyötrelmeit, próbálja meg feltétlenül a **Magnesia Bisurata** szedését. Semlegesíti a túltengő gyomorsavat, amely a savanyu felbőfőzés, gyomortájéki-nyomás és a legtöbb gyomorindispozíció okozója, ezért a **Magnesia Bisurata**, azonnali megkönnyebbülést biztosít. Az első adag **Magnesia Bisurata** bevétel után jó étvágygal fog enni mindent amit kíván és könnyedén, fájdalommentesen fog emésztetni. Ne várja be, amíg apró emésztési zavarai gyomorbaft, sőt-ami még súlyosabb-gyomorfekélyt okoznak; vásároljon még ma egy üveg

MAGNESIA BISURATA

Elapható minden gyógyszerárban és drogériában Leil 75.-ért kis üveg, vagy a gazdaságosabb nagy üveg Leil 120.-ért.

letartóztatták Kratochwill Jan mérnököt, a bucuresti csehszlovák követség hivatalnokát, akiről kiderült, a vizsgálat során, hogy segédkezet nyújtott a szélhámoságnak a Csermák házaspárnak.

Kratochwillt három nappal ezelőtt Aradra szállították, ahol a vizsgálóbíró nyomában letartóztatta. A cseh mérnök ügye tegnap került az aradi törvényszék vádtanácsa elé, amely elrendelte Kratochwill szabadlábra helyezését. Az ügyész még nem nyilatkozott a szabadlábrahelyezés kérdésében. Kratochwill egyébként három napja, mióta Bucurestiből elszállították, éhségstrájkot tart. Az ügy további kimenetele elé nagy érdeklődéssel tekintenek, mivel Kratochwill mérnök jelentős állást töltött be a bucuresti csehszlovák követségben.

Olasz matrózok bosszuhadjárata Tuniszban egy olasz antifasiszta lap ellen

Tunisz, szeptember 21. (Rador.) Vasárnap délután 6 órakor az Amerige Vespucci és Colombo olasz iskolahajók legénységének 50 tagja zászakkal behatolt az Embri jogok ligája olasz kirendeltségének helyiségébe, ahol az Italiano di Tunis című antifasiszta lap szerkesztősége is székel. A matrózok revolverlövessel megölték a liga főtájkárát, összetörték a helyiség berendezését, majd mikor a rendőrség üldözőbe vette őket, elmenekültek. Két matrózt súlyosan megsebesítettek. A rendőrség elfogott 12 tengerészt. Az este folyamán a néparcvonal tüntetést rendezett, amely minden incidens nélkül folyt le.

Párizsi jelentés szerint Tuniszban nagy az izgalom az olasz matrózok támadása miatt. Nyolc letartóztatást eszközöltek.

— **BRAUN ERNŐ HALÁLA.** Timisoara zsidó társadalmát nagy veszteség érte. Ma hajnalban meghalt Braun Ernő gyógyszerész. A közbecsülésnek és közszeregetnek örvendő gyógyszerész, huszonnyolc éve Temesvár kulturális és jótékony zsidó mozgalmában mindig élénk részt vett és így váratlan halála, a mindig tetterős embernek még nagyobb veszteséget jelent. Braun Ernő 1881-ben született. Halálát felesége, született Färber Amália és három gyermeke, György a Petrolux Rt. igazgatója, Endre gyógyszerészjelölt és Gizi, valamint kiterjedt rokonsága, így a Reiter, Hoffmann és Tauszig családok gyászolják.

BÁG
tetik
yugdij-

ésére.
tatására a kormány
kezelre hívja össze
amarák megbízottait.
redelmi nyugdíjinté-
ndelettróvnynt már
tbe is akarja léptet-

SZET

k
erdültebb fiatalságnak,
mondanivalói ma olyan
eket áhitattal kell min

romantikus asszony.
vedt báránnyák. (Har-

on Opefa műsora:
Horia.
Az eladott meny-
Traviata. (Iskolai
este: Parasztszece-

gyobb és legszenzáció-
ja: Mitsuko (Samura
lisabb történelmi ese-
a Japánban lejátszóó
án nép felszabadulása
es felvételek Főszere-
ra, Sassue Hayakawa.

Minimális
logyas-
tás
ÜZHELY
Tiszálló samott-béle-
Ó Oradea
nyhágyam
acólosszer robbányó.
árjegyzőket.

1938 májusában hoz végleges döntést a Népszövetség a zsidó állam ügyében

Hogyan folyt le a népszövetségi tanács Palesztina-vitája?

Genf, szeptember 21. Nemzetközi politikai körökben élénken kommentálják a Népszövetség tanácsának döntését Palesztina ügyében. A szeptember 16-án hozott határozat, amely tavalevően az Antonescu vezetés alatt működő hármass bizottság javaslata volt, általános feltűnést keltett, amennyiben bizonytalan időre elnapolta a döntést a felosztás kérdésében, mindaddig, amíg „a tanácsnak módjában áll majd a kérdést a maga teljes egészében tárgyalni.” A határozat azt is hangsúlyozza, hogy a mandátum ezen időpontig érvényben marad és az angol kormánynak vizsgálat tárgyává kell tennie a bevándorlás kérdését. A határozatnak egyik pontja nyomatékosan emlékezteti az angol kormányt azokra a biztosítékokra, amelyeket a zsidó bevándorlás ügyében tett. Ez a határozat együttvéve — genfi körök véleménye szerint — bizonyos vonatkozásban eltérést mutat az angol álláspontról.

Ujabb vizsgálóbizottság

Mértékadó genfi körökben valószínűnek tartják, hogy az angol kormány a közeli napokban újabb bizottságot fog Palesztinába küldeni, amelynek tagjai felveszik a tárgyalásokat a zsidókkal és az arabokkal a felosztási terv részletei dolgában. Valószínű, hogy ebben a bizottságban a Peel-bizottság több tagja, sőt maga lord Peel is részt fog venni. A bizottságnak ezenkívül a londoni gyarmatiügyi hivatal néhány vezető tisztviselője is tagja lesz.

A bizottság palesztinai tárgyalásai után részletes felosztási tervet fog kidolgozni, amelyet 1938 januárjában fog az angol kormány a Népszövetség elé terjeszteni.

Ezután a Népszövetség fog a maga részéről újabb bizottságot kiküldeni a terv felülvizsgálására. Ennek a bizottságnak az összetétele még bizonytalan, de Lengyelország máris bejelentette igényét, hogy képviselő tagja legyen ennek a bizottságnak. Amennyiben januárig elkészül az angol kormány javaslata, úgy a Népszövetség szakértő-bizottságot küld ki Palesztinába a létesítendő arab és zsidó állam határai-

Mit mondott Eden Genfben?

A Zsidó Távirati Iroda gyorsírói jegyzetek alapján közli legutóbbi jelentésének a népszövetségi tanács szeptember 14-én lezajlott nagyjelentőségű Palesztina-vitájának lefolyását. Ebből a jelentésből tűnik csak ki, milyen nagy fontosságot tulajdonított a Népszövetség tanácsa a Palesztina kérdésnek és milyen magatartást tanúsítottak a vita folyamán a tanács tagjai. Eden beszédéből a következő figyelemre méltó részleteket emeljük ki:

— A mandátum-bizottság elnöke (Antonescu) jelentésében azt javasolta, hogy a tanács ne foglalkozzék a mandátum jövőjével, mert kétségtelenül külön vizsgálat tárgyává akarja tenni ezt a kérdést. Az angol kormány hajlandó magáévá tenni a mandátum-bizottság jelentésének azt a részét, amely Palesztina eddigi közigazgatásáról szól. De bővebben kell foglalkoznom a mandátum jövőjének kérdésével. Nyilvánvaló, hogy a mandatárius hatalomra két feladatot rótt az 1922-es Palesztina-mandátum. Az egyik a Zsidó Nemzeti Otthon megteremtésének előmozdítása, a másik a régi lakosság jogainak megvédése és az egész országnak önálló palesztinai nemzetiséggé való fejlesztése. Ténylegesen az önkormányzati intézmények kifejlesztése volt az a cél, amelyet a mandátum második szakasza előírt. Amikor elődeink megszövegezték a mandátumot, nyilván arra gondoltak, hogy ez a két kötelezettség nem fog összeegyeztethetetlennek bizonyulni. Remélték, hogy Palesztina két népének nemzeti törekvései előtt-utóbb ki fognak egyenlítődni és lehetővé fogják ten-

ni a közös önkormányzatnak és egységes közigazgatásnak a megteremtését. Ez a remény sajnos nem teljesült. Az összeegyeztetés kísérlete meghiúsult. Nem annyira a közigazgatás hibájából, vagy valamelyes vonatkozásból a mandátum végrehajtását illetően, hanem azért, mert az arab és zsidó politikai célok közötti konfliktus odavezetett, hogy azt maga a mandátumnak bizonyos rendelkezései is kiélezték. Ezenkívül nemcsak a belső palesztinai erők, hanem talán még nyomósabb külső tényezők is súlyosbították ezt, amelyek a palesztinai angol közigazgatás ellenőrzésének keretein kívül állanak. Ezek a külső tényezők két főcsoportra oszthatók:

1. Az antiszemitaizmus növekedése és olyan gazdasági és szociális állapotok kialakulása bizonyos európai országokban, amelyek fokozták a palesztinai zsidó igényeket és egyre nagyobb nyomást gyakoroltak az angol kormányra, hogy minél nagyobb zsidó tömegek bevándorlására teremtsen helyet Palesztinában.

2. Az arab nacionalizmus növekedése az arab nyelvterület országaiiban és ezen országok fokozódó érdeklődése Palesztina politikai sorsa iránt.

— Ezek az új tényezők, amelyek előreláthatatlanok voltak a mandátum megteremtése idején, megváltoztatták az egész helyzetet és új viszonyokat teremtettek, amelyek kivihetlenné tették azt politikát, amelynek alapjait két évtizeddel ezelőtt rakták le.

Eden ezután kijelentette, hogy az angol kormány a felosztási tervet tekinti a leg-

megfelelőbb megoldásnak és ezen véleménye mellett szilárdan kitart. Öfelsége kormánya azonban — mondotta Eden — nem szögezte még le a részleteket és végleges felosztási tervet sem készített. A királyi bizottság javaslatai ideiglenes jellegűek. Mindazt, amit az ügynek jelenlegi stádiumában a tanácstól kérek, nem egyéb, mint az, hogy a Népszövetség felhatalmazást adjon öfelsége kormányának hogy folytassa tevékenységét e terv részleteinek kidolgozására, ha lehetséges, a zsidók és az arabok közreműködésével. Ennek hangsúlyosak mellett, hogy a tanács véleményének meghallgatása és hozzájárulása nélkül sem milyen terv megvalósítására nem kerülhet sor. Ha a tanács általános hozzájárulását adja az általam kifejtett politikához, úgy öfelsége kormányának további lépése egy újabb speciális bizottságnak a kiküldése lesz, amely Palesztinában felveszi a tárgyalásokat az arabokkal és a zsidókkal és öfelsége kormányának javaslatot tesz, egy részletesebb felosztási tervre vonatkozólag. Ennek a bizottságnak a feladata lesz javaslatokat tenni a létesítendő arab és zsidó állam, valamint az új mandatárius terület ideiglenes határaitra nézve és a pénzügyi és egyéb problémák kivizsgálására. Az ügy későbbi stádiumában újabb bizottság kiküldésére lesz szükség, a határok végleges megállapítása céljából.

A bevándorlás korlátozása

Az angol külügyminiszter ezután kijelentette, hogy a mandátum-bizottság által kifogásolt korlátozása a zsidó bevándorlásnak, ideiglenes és átmeneti jellegű, amely csak a legközelebbi nyolc hónapra szól, vagyis 1938 március 31-ig. Hogy mi lesz azután, az széleskörűen a felosztási terv ügyének előrehaladásától függ. Ha ezen időpontig ideiglenes elfogadás stádiumába jut a terv, úgy az egész bevándorlás kérdését, úgy az arab, mint a zsidó területet illetően, új alapokon kell majd megvizsgálni. Az ügy nyilvánvalóan sürgős és megerősíti öfelsége kormányának azon kívánságát, hogy általános felhatalmazást kapjon a tanácstól, hogy a már leszögeezett alapvonalokon haladjon tovább.

Delbos francia külügyminiszter felszólalása után — aki nagy vonakodással csatlakozott az angol állásponthoz és csak a végleges döntést illetően élt bizonyos fenntartással — Beck lengyel külügyminiszter tartotta meg rendkívül figyelemre méltó beszédét.

A lengyel kormány álláspontra

— A kormányom különleges érdeklődése a Palesztina-kérdés iránt — mondotta — elsősorban abból a tényből adódik, hogy Palesztina mai zsidó lakosságának jelentős hányada az én hazámból származik. Ezenkívül már a Népszövetség legutóbbi ülésén volt szerencsém megállapítani, hogy az emigráció kérdése közelről érinti kormányomat, amely ezt a kérdést a maga egészében fogja fel, miután a zsidó lakosság kivándorlása csak egy oldalát képezi ennek a nagy problémának. Ezért szükségesnek tartom kifejtetni, hogy a zsidó kivándorlás kérdése túlnő az ügy keleti láthatárain és ennél is bonyolultabb gazdasági és szociális kérdések nézőpontjába kerül, amelyek nemcsak Lengyelország, hanem Közép- és Kelet-Európa számos más országára nézve is nagy jelentőséggel bírnak. A zsidó népet ezenkívül történelmi és érzelmi okok is arra indítják, hogy különös gondot fordítson a Palesztinába való kivándorlásra és ez kényszeríti arra, hogy a legnagyobb figyelemmel kísérjem a Palesztina-kérdés vizsgálatát. A magam részéről kötelességemnek tartom kijelenteni, hogy kormányomnak legfőbb gondja annak biztosítása, hogy bármilyen is legyen a jövőendő rezsim, Palesztinának maximális befogadóképességgel kell rendelkeznie. Az a bizonytalanság, amely jelenleg a zsidó körökre nehezedik Palesztina jövőbeni sorsát illetően és a bevándorlásnak a mandatárius hatalom részéről

történt ideiglenes korlátozása, természetesen akadályozzák a konstruktív politikát a zsidó kivándorlást illetően és ez a lengyel kormányt éppúgy, mint a zsidó lakosságot azzal az óhajjal tölti el, hogy a kérdés minél gyorsabb megoldást nyerjen.

Jordan, Ujzélánd külügyminisztere: Mialatt az összes lokális szempontokat becsülte szemelőtt tartják, nem szabad figyelmen kívül hagyni, hogy az eredeti és leglényegesebb szempontok egyike annak szükségességéből adódik, hogy a zsidó nép számára megfelelő nemzeti otthon teremtesék ezen a földön.

Háromszobás villalaks Astoria hotel mellett kiadó. Str. Maloasa 7.

Budapesti zeneakadémiát végzett zongoratanárnő vállal zongoratanítást jutányos ár mellett. Érdeklődni lehet Regele Ferdinand 60. főútszint. Telefon 18-19. Délután 2-3 óra között.

Gyermektelen házaspár keres garçon vagy egy szoba konyha, fürdőszobás lakást. Válaszokat „Előre fizetek” jellegre.

Eladó bőrkésztyű készítéshez teljes felszerelés: 5 drb. kesztyűvarrógép, 16 drb. francia gyártmányú calibré férfi és női kesztyűhöz, 2 drb. nagy vasprés, 1 drb. tölgyfa szabásasztal, 1 drb. düllirozó üveglap, 2 drb. düllirozó kés, stb. 50.000 lejért. Katz A. Targu-Mures. Str. Eminescu 34.

Eladó jókarban levő ecetgyári berendezés, borkészítéshez való 8, egyenként 4000 literes kád, valamint 2000 hektoliter fahordó. Ajánlatokat Káhán ziarist Sighet címre.

Saját termű máramaros nemes falmat 7 leivel kilogramonként ab Sighet, csomagolás és fuvar költség saját árban, szállít 60-70 kilós ládákban kívánt szortimentben előleg és utánvét mellett Fuchs Eduard Sighet.

Fatiszviselő fiatal, kezdő, ellátás eilenében szombat megtartásával állást keres. Cim: Káhán Jenő Halmeu.

Boridiszmutanfolyam hathónapi kurzus alatt tökéletesen elsajátítva. Elhelyezkedése biztos, a szakmánban uralkodó munkáshiány folytán. Tanítva lesznek retikül, óv, stb. készítése. Október 1-től. Bővebbet választásbly ellenében Rível Satumare, Cuza Voda 9.

Babcock kazán kitünő állapotban 12 Atm. 300 fok Celsiusnál. Fűtőfelület 173, tulhevítő 23, rostély 3 négyzetméter, fa vagy szentüzelésre, azonnali szállításra eladó Balázs mérnök Timisoara IV. Bonnáz 11. Telefon 19-87.

Vas-fűszer kereskedésem részére szakmához hajlamos ügyes tanuló keresek felvételre. Wilhelm Naftali Blaj, jud. Tarnava Mica.

Ku'zberg Ma'gít diplomás nyelvtanárnő tanítását megkezdte. Tanítja a román, angol, francia, német, olasz nyelveket. Jelentkezni: Str. General Grigorescu 8. Erzsébet villa, emelet.

Ku'zberg Ma'gít diplomás zongoratanárnő tanítványokat és énekkorrepetálást vállal. Jelentkezni Str. General Grigorescu 8, Erzsébet villa, emelet.

Kiskereskedők és kisiparosok szakszerű könyv felfektetését autorizált könyvelő olcsó díjazás mellett vállalja. Cim a kiadónivaltaban.

Komoly üzletbe hajlandó vagyok tőkebefektetést eszközölni, esetleg képviseletbe is garancia mellett. Válasz a kiadóba „Biztosított tőke”.

Börletársat keresünk központban telefonnal, írógéppel két szobás irodába. „Havi 1000” jellegre Rudolf Mossehoz.

Szép hosszú sziliszkinbunda sürgösen eladó. Cim: Papin Ilariu 26, repülőhídon tul.

Butofozott szobát, teljesen különbejárattal, fürdőszobahasználattal keresek október 1-re. Cimeket „Állandó” jellegre a kiadóba.

Nyelvszakos tanájjelöltő kedvező feltételek mellett vállalja román, francia és kezdőknek angol nyelv oktatását, elemi és középsikolai diákok sikeres korrepetálását. Megkeresések „Biztos siker” jellegre a kiadóba kéretnek.

Mind sovány és kecsese

Négy hónap alatt több m...
Ez a hölgy 1.52 m. m...
mott. De a szerencse k...
egyszerű és ártalmatlan...
fedezett fel és azt négy...
folytatta. Most a mérleg...
bet mutat. Olvassa az...
fogja tudni, hogy történt...
„Ezelőtt négy hónappal...
söt szedni, inkább kívánc...
biztam az ilyenféle kezel...
tattam egy kurát 12 hó...
az eredmény 2 kiló plusz...
De az első üveg Sels Kru...
észletem, most hogy a ku...
tam és mindinkább jobb...
minden tekintetben. Az...
hogy hétről hétre keveseb...
négy hónap múlva, igen m...
és elért eredménnyel 1.52...
és mielőtt Kruschen söt...
nyomatam, míg most 57 k...
tyom”. — J. W.

A Kruschen sói segítik...
naponta eliminálja a hasz...
anyagokat, amelyek meg...
tet. Akkor lassan lassan...
vérség, igaz hogy csak las...
Gyógyszertárakban és d...
ható. Nagy üveg 91 lej, ki...

HÍR

— Anglia és az éhínség...
tik: J. R. Clynes híres s...
nagy érdeklődéssel várt...
kötete most jelent meg. C...
élelmiszerellátás irányít...
utolsó évében, nagymennyi...
halmozását és élelmiszergy...
állítását sürgeti. Szerinte a...
gyon hasonló ahhoz, amily...
s háború esetén a légtámas...
széleszterhetnék Anglia...
hogy egy-két hónap alatt...
adásra kényszerítene az ors...

— Aaranyérmé és béltu...
az ezekkel járó derékfájás...
dobogás és szédülési rohan...
lenként egy-egy pohár ter...
József” keserűvíz csakham...
könyvebbülést eredményez...

— Egyelőre cáfolják Sol...
sának híret. Berlinből jelen...
rökben cáfolják azt a hírt...
a birodalmi bank elnöke...
szemben valószínűnek...
Schaacht távozik a gazdas...
éléről, amely Göring négyé...
beléptetése óta elvesztette...

— A magyar hadügymin...
hadgyakorlatokon. Budapest...
der magyar hadügyminiszte...
a magyar hadsereg legfels...
valamint Rác tábornok, a...
elutaztak Németországba a...
ősi hadgyakorlataira.

PARIS I

az egyetlen
AMELY A FRANCIA HAT
világkiállít
meghatalmaz

OLLA

PARIS, OLLA GUMPE

UJ KELET Legújabb hírek

„Anglia és Franciaország minden körülmények között keresztül viszik a nyoni határozatokat”

Anglia fegyverkezése a békét szolgálja — mondotta Eden, aki beismerte, hogy a benemavatkozás csődöt mondott

Antonescu és Litvinov nagy beszédei a Népszövetség plénuma előtt

Genf, szeptember 21. Tegnap a Népszövetség közgyűlésén Eden nagyjelentőségű beszédet mondott Anglia és a világpolitikai helyzet kölcsönös viszonyáról.

— Anglia fegyverkezését szeretik a demokrácia ellenségei háborús készülődésnek minősíteni — mondotta Eden —, holott az ma talán jobban a békét szolgálja, mint valaha. Az egyesült királyság vezetői tudják, hogy a jól felfegyverzett Nagy-Británia biztosan tartja az egyensúlyt, amire az emberiségnek valóban nagy szüksége van. A fegyverkezési program mellett is állítom, hogy Anglia minden időben kész minden békés megoldáshoz csatlakozni, még áldozatok árán is.

A spanyol kérdésben szerettük volna keresztülvinni a benemavatkozást, itt azonban be kell vallanunk, kudarcot szenvedtünk.

A földközi-tengeri konferencián legnagyobb sajnálatunkra nem részt minden földközi-tengeri állam. A szükség itt is azt parancsolta, hogy cselekedni kellett egyes meghívottak távollétében. Ez megtörtént.

A munka gyors volt, eredményes és így Anglia és Franciaország minden körülmények között keresztülvizsgálta a határozatokat.

A helyzet rendkívül válságos.

Háborús gondolatok vettek tanyát Európában, holott a háború ma már minden résztvevő egyforma veszedelme lehet. A kibontakozást csak a gazdasági együttműködés hozhatja meg.

Sajnálatos dolog, hogy ezt az autarkia, ön-ellátásra berendezkedett államok egyelőre meghusztalják. Szeretik akadályként emlegetni a gyarmatproblémát, mint olyat, mely lehetetlenné teszi a nyersanyagbeosztást.

Ez az ok legből kapott.

A gyarmatok a hiányzó nyersanyagoknak csak három százalékát pótolják.

A francia lapok Eden beszédéről

Párizsi jelentés szerint Eden tegnapi genfi beszédével kapcsolatban a Petit Parisien azt hangoztatja, hogy Eden szavait mérlegelni kell Rómának és Berlinnek. Anglia és Franciaország el van tököelve, hogy gátat emeljenek ellene, politikai és anyagi erejével minden olyan kezdeményezésnek, amely a spanyol viszályt még jobban elmérgesítené hivatott.

A lap szerint Eden és Delbos tegnap délután hosszasan tárgyaltak azon Genfben elterjedt hírről, amely szerint újabb olasz csapatokat irányítanak Spanyolország felé. A két miniszter minden bizonytalanságot elvetve az intézkedéseket, amelyek a legmeghatározottabbak lennének ezen aggasztó eshetőségekkel szemben.

A Le Jour ezeket állapítja meg: „Eden beszéde nem tett mást, mint növelte a Párizs és London közti igen alapos szolidaritás szel-

lemét. Nagy lépés történt előre és mostantól fogva Anglia és Franciaország nem lesz megelégedve semmilyen olyan eseménytől, amely megzavarhatja az európai helyzetet.

Ujabb genfi jelentés szerint Eden angol külügyminiszter elhagyta Genfet, ahová néhány napon belül tér vissza. Ugyancsak el távozott Genfből Beck lengyel külügyminiszter is, aki néhány napi tartózkodásra Velencébe utazott.

Chamberlain továbbfolytatja békeakcióját

Londonból jelentik, hogy Chamberlain miniszterelnök angol politikai körök véleménye szerint nem áll meg a megkezdett uton, hanem minden energiájával a békeakció továbbfolytatásán fáradozik. Az már beigazolt tény, hogy a Rómában vasárnap megindult diplomáciai tárgyalások, melyeket különben a párizsi és londoni sajtó egyformán helyesel, az ő egyenes kívánságának következményei.

Antonescu Kányával tárgyalt

Genfi jelentés szerint Victor Antonescu hosszasan tárgyalt Kánya magyar külügyminiszterrel, amelynek során megbeszéltek a román-magyar kapcsolatok ügyét, a kisantant, valamint Magyarország kapcsolatát.

Mexikó a valenciai kormány támogatásáért

Ujabb genfi jelentés szerint ma egy órákor a Népszövetség közgyűlése plenáris ülést tartott, amelyen Mexikó delegátusa annak a véleményének adott kifejezést, hogy a benemavatkozási bizottság megbízatása helytelen, mert a spanyol polgárháború ügye a Népszövetség hatáskörébe tartozik.

Véleménye szerint anyagi és erkölcsi támogatást kellene nyújtani a valenciai kormányoknak, de ugyanakkor rosszalólag nyilatkozott arról, hogy a földközi-tengeri ka-lózkodás ügyét szintén nem a Népszövetség tárgyalta meg.

A portugál delegátus emelkedett utána szólásra, aki visszautasította Negrinnek Portugáliára tett célzásait. Hangsúlyozta, hogy Portugália mindenkor a béke híve és az utóbbi évek szomorú tapasztalatai ellenére is bízik a Népszövetségben és a békéért folytatott erőszítésében.

Antonescu és Litvinov nagy beszédei a népszövetségi közgyűlésen

A Népszövetség mai ülésén az általános vita során Antonescu román külügyminiszter, a kisantant állandó tanácsának elnöke, tartott nagy beszédet. Hitet tett a nemzetközi együttműködés és a kollektív biztonság eszméje mellett, amelynek legmagasabb kifejezése a népszövetségi alapokmány. A kisantantot is ugyanazok az eszmék és irányelvek vezetik, amelyek a Népszövetségét.

Zavarok és feszültség jegyében tanácskozik ma a Népszövetség, de ugyanekkor a javulás jelei is láthatók. Ilyen szimptoma a nyoni egyezmény.

Nem romboló eszmék, hanem az egyes államok függetlenségének és területi egységének biztonságát teremtő meg az általános biztonság érzete és vethet véget a mai fegyverkezésnek. A jelenlegi népszövetségi egyezmény elég hajlékony ahhoz, hogy megfeleljen a mai nemzetközi követelményeknek.

Nem a népszövetségi egyezmény reformját, hanem azokat az eszközöket kell megvizsgálni, amelyek hatékonyabbá tehetik ezt a paktumot. A gazdasági és pénzügyi együttműködés egyik fontos tényezője a népek közötti politikai együttműködésnek.

A legnagyobb veszedelem, amely a világbékét fenyegeti, az a körülmény, hogy az eszmi harcot a nemzetközi politikai hadszínterére vitték át.

Ideológiai törzsekre szakítja ez az állapot Európát és a világot. Minden népek kétségbevonhatatlan joga, hogy maga állapítsa meg nemzeti életformáját. De ha ez az ideológiai harc nemzetközi hadszínterre tevődik át, súlyos veszedelemre fajul, amelyet el kell hártani.

Bruce ausztráliai delegátus az érdeklét ha-

talmaknak konferenciára való összehívását javasolja a távolkeleti konfliktus ügyében.

Ezután Litvinov emelkedett szólásra. Megállapítja, hogy a Népszövetség (tehetőbbi ülése óta nem) csökkentek volna, hanem ellenkezőleg fokozódtak az erőszakos megnyilatkozások a nemzetközi politikai életben.

Litvinov elveti azt a felfogást, mely azt hiszi, hogy lehetetlen a harc az erőszakos-ságokkal szemben, miután azoknak szef-zői nem tagjai a Népszövetségnek. A mont'Peauxi és nyoni példa megmutatta, hogy eredményes is lehet az együttes gyors fellépés.

A szovjetek külügyminisztere ezután a kommunizmus ellen létrejött harmasszövetséget támadta, majd kijelentette, hogy a szovjetek nem politikai egyensúly biztosítását akarják a Földközi tengeren, hanem azt akarják, hogy minden nép idegen beavatkozás nélkül határozza meg belső kormányzatát.

A Népszövetség általános megerősítésének szükségességét hangsúlyozza és sajnálatát fejezi ki, hogy az Egyesült Államok nem tagjai a Népszövetségnek, majd kifejti, hogy azok a mulasztások, amiket a Népszövetség Mandzsukuo esetében köve-

Olcsóbb lett az otthoni fürdő!

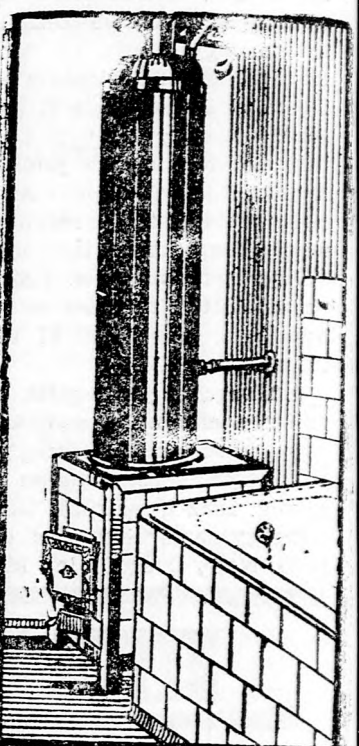
Blázi István kályhámester, Cluj-Kolozsvár, Calea Marechal Foch 32.

Szabadalmazott, saját találmányú légütéses kályháival 50 százalékos megtakarítás.

A kályha egyszeri fűtés után 24 órán át a szobát és a hengerben levő vizet garantáltan melegen tartja.

Raktáron I. oszt. cserépkályhák kaphatók.

Kérjen ár-ajánlatot! Fenti találmánynak megvételére külföldön bevétel, vagy ügynököt keresek.

tett el, tették lehetővé az abessziniai erőszakosságot, míg az Abesszinia esetében elkövetett hibák kedveztek a spanyolországi kísérletnek, ami aztán újabb erőszak felbátorításához vezetett a Távolkeleten. Ha az első esetben kellő eréllyel lépett volna fel a Népszövetség, a többi nem következett volna be, mert a szóbanforogó tényezők felismerték volna, hogy az erőszak nem vezet eredményre.

Ma, szerdától a ROYAL slágermozgóban a legnagyobb és legszenzációsabb film bemutatója!

MITSUKO (Samura lánya)

A legaktuálisabb történelmi események színhelyén Japánban lejátszódó filmesemény! A japán nép felszabadulása és élete! Természetes felvételek! Főszerepekben: Satsuko Hara, Sessue Hayakawa. Előtte Fox journal.

Ujabb segítséget ad Moszkva Valenciának?

Negrin éles beszéde Bernben Olaszország és Németország ellen

Valenciai jelentés szerint a köztársasági sajtó megerősíti azt a hírt hogy Juan Negrin miniszterelnök, a spanyol népszövetségi delegáció vezetője az ülésszak befejezése után Litvinov szovjet külügyi népbiztossal együtt Moszkvába utazik. A felkelők sajtója ezzel kapcsolatban megjegyzi, hogy Negrin újabb segítséget kér a Szovjettől.

Egyidejű Stefani jelentés arról számol be, hogy Barcelona kikötőjében nagymennyiségű hadianyag, ágyú, tank és gépfegyver érkezését várják Mexikóból és Szovjetországból. Az érkező hadianyag kihajózására szükséges előkészületek megtörténtek.

Negrin beszéde a népszövetségi ujságírók bankettjén

Bernből jelentik, hogy Negrin, a valenciai kormány elnöke ma a népszövetségi ujságírók bankettjén beszédet tartott, amelyben kifejtette Olaszország és Németország szerepét a spanyol polgárháborúban.

A beszéd elhangzása után a két ország svájci megbízottjai jegyzéket intéztek Svájc kormányához, amelyben tiltakoznak Negrin sértő szavai ellen. A szövetségi kormány sajnálkozással közölte, hogy Negrin területenki-vüliséget élvez és így intézkedést nem tehet ellene, egyébként is Negrin néhány kifejezését a lapok tüntették fel erősebbnek, mint ahogy valóságban elhangzott.

Letartóztatták a köztársasági tenger-alattjárók elleni merénylet tetteseit

Párizsból jelentik, hogy a Bordeaux melletti Belinben ma letartóztatták Manuel Orandint terroristát a Labest spanyol búvárhajó ellen elkövetett merénylet főtettesét, akit azzal gyanúsítanak a francia hatóságok,

hogy résztvevői Párizsban a Presbourg és a Boissers-ucai merényletekben is. Egyidejű bordeauxi jelentés szerint Trocso hajóskapitányt, akinek része volt a C. 2. spanyol köztársasági tengeralttjáró ellen intézett támadásban, ismét letartóztatták. Azt a rendőrbiztos, aki előzőleg szabadonbocsátotta, áhelyezték.

A DNB salamancai jelentés szerint, dacára a felhőszakadásnak, a felkelők folytatták előnyomulásukat. A kormány ellenállását mindenütt megtörik. A leoni fronton a felkelők elfoglalták az Agulla-i hegylécet.

A madridi arcvonalon az ellenség három ízben is megtámadta az Egyetemi várat, de visszaverették. A déli fronton a felkelők visszaverték a köztársaságiak ellentámadásait és nagy veszteségeket okoztak nekik.

— MA ESTE TARTJA a cluji cionista helyicsoport első diensztjét. Az első diensztjének keretében a 20. kongresszus delegátusai fognak bizalmas beszámolót tartani. Az est előadói Weinberger Nándorné, dr. Marton Ernő és Danzig Hillél delegátusok. A dienszt pontban 9 órákor kezdődik a cionista helyicsoport Str. Ratiu 3. alatti helyiségében. (Savoy-kávéház fölött.)

Uj világrekord a hölgy-távolugrásban. Atlétikai verseny keretében a lengyel Wallasiewicz kasszony 625 cm-re javította a hölgy-távolugrás világrekordját.

FRATERNITAS Könyv és Lapkiadó R. T. nyomása Cluj, Strada Baron L. Pop 10. CENZURAT

CENZURAT

10. Telefon: 8-61. Előfizetés Havonta 110, negyedévre 600, egészévre 1200. Földre: Havonta 2, negyedévre 12, egészévre 20. Detések díjazás szerinti. „KELET” a transilvania zsidóság egyetlen politikai. Cikkeink utánnomai forrás megjelölésével eng.

A demokratik

Genf, szeptember 22. A kában szenzációteltő forrás ország egészen váratlanul kész a középengeri ellen államok által megkezdett ben, illetőleg a részvétel láskoban résztvenni. Ez a hogy a demokratikus ter érellyes fellépése megte Olaszország meghátrált é a maga számára megté maradványait. Olaszorszá sége a nyoni határozatok feszültségben némi enyhül bizonyosága, hogy az álla Róma—Berlin tengelyt cs zeivel lehet és kell meg kényseríteni.

A szenzációs fordulató saink számolnak be:

Olaszország v

Londonból jelentik, hogy és Franciaország megbízott taktak Ciano olasz külügy országának a nyoni egyezm kalmazásának tekintetében körökből származó értes ügnek tekinthető.

Ezzel kapcsolatban az térium közleményt adott köztött a következőket az olasz külügyminiszter t Franciaország és Anglia kijelentették, hogy m Olaszország földközi-tengeri cióját. E nyilatkozat ut képviselője megállapodott, részeti szakértőket küldje lebből üljenek össze Párizs meg a nyoni értekezlet h irányu módosítását, me Olaszországnak a határoz Ciano külügyminiszter tud cionizmus és Anglia képv és a fasiszta kormány ne hogy Olaszország részt emlitett párizsi értekezlet mány a tárgyalások men bírodalmi kormányt, min mindig tette”.

A Reuter genfi jelentés körökből tudni vélik, hog elégti majd a földközti számára felajánlott joga jelentené azt, hogy magá is olyan mértékben ka Franciaország és Anglia.

Delbos és Scoppa olasz cseféjén állítólag utóbbi jelentéseket tett, ami a tartózkodó olasz ha

Párizsi jelentés szerint tés, hogy Olaszország bel elleni harcban való részve Londonban megelégedéssel megegyezést, amit eset Párizsban összehűlt tengeri hozzájárulás végett a nyo elé terjesztik.

A vi

Az összes ma reggeli p san kommentálják Olaszo a francia-angol javaslatok és végrehajtására vonat elégedettek az olasz elhat

Dr. Szinetárné
Mme ILLA
külföldi tanulmányutjára hazaérkezett.
KOZMETIKA.
kezeléseit megkezdte.
Tanítványok kiképzése.
Cluj, P. M. Viteazul 39. I. em. Tel. 18-09.

